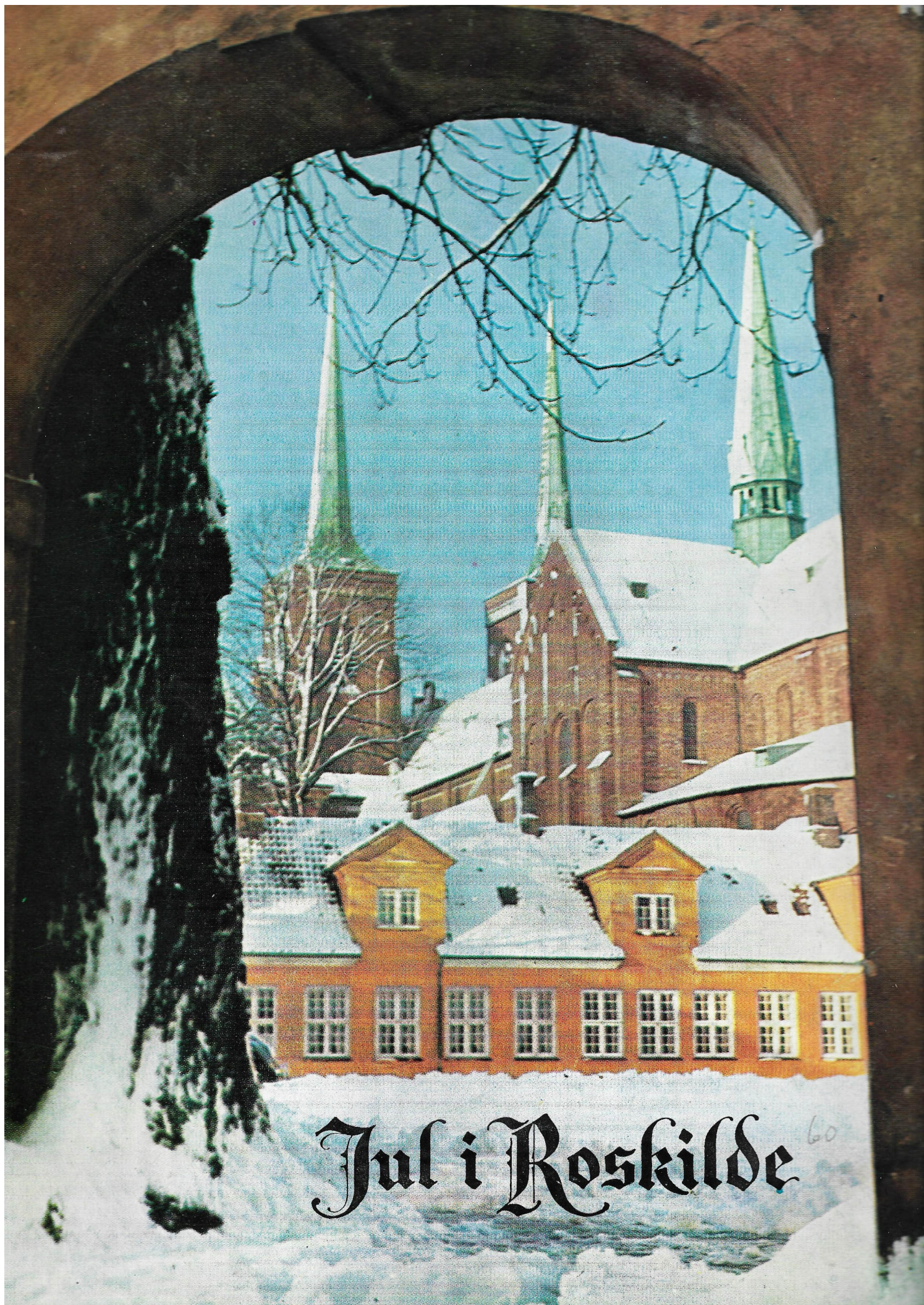




Jul i Roskilde 60

DEN GAMLE KEGLEBANE

AF ARTHUR FANG

Keglerejserne var jumbet op på deres sæde for i nogenlunde sikkerhed at afvente næste skud. Det var altid spændende, hvem der trådte an. Der var nemlig stor forskel. Fra de ret primitive, som næppe nogensinde helt ville fatte, hvad kegler var for et sjælfuldt spil, og fortsat levede i den mærkelige vildfarelse, at det blot gjaldt om at affyre skuddet tilpas bombastisk. Og til de mere filosofisk anlagte, som helt havde fattet det ædle spils inderste nerve, vidste at det drejede sig om at være mådeholdende.

Mens den første sort blot tog en kugle — lige meget hvilken — og slyngede den henad banen med yderst ynkeligt resultat, allerhøjest skallede »tre lange« og med fare for at masakrere rejserne, som hastigt måtte se at få benene til sig. Så gik de fødte spillere derimod anderledes omhyggeligt til værks. Den helt rigtige kugle blev udset, ømt taget op og andægtigt vejlet i hånden, aftørret, kær-

tegnet og drejet, til den lå som den skulle, med den bedste side opad. Så blev den med fin beregning placeret på banen, sendt af sted med nøje afstemt fart, efter på en eller anden mystisk måde at være besjælet, så den ved målet kunne lægge sig i de rette kurver og blidt gøre lyst mellem keglerne, som forventningsfulde oppebiede deres besøgelsestid.

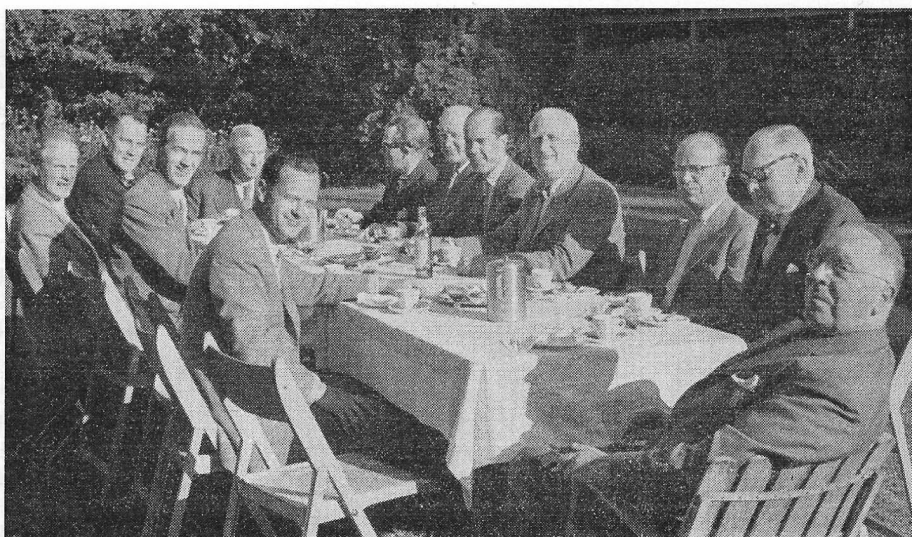
Jo, denne gang var det en af de rigtige. O. V. var trådt an, tryllede på magisk vist med den mellemstore og sendte den af sted. Og næppe uden selv at ane, hvad det var for mysterier, han udfoldede, var han fulgt et tilpas stykke efter kuglen, havde stillet sig i en for ham særegen positur, med samlede ben, sækkende lidt i knæene og skydende halen let bagud. Med passende drejninger af sidstnævnte legemsdel — altid rytmisk og afmålt — søgte han — spændt til det yderste — at dirigere kuglen. Spændingen har næppe været



Det ældste billede fra 1877 af »Den private Kegleklub«.

I forreste række fra venstre: boghandler Erhardt Flensborg, købmand Carl Müller, bødker Dohn, grosserer O. V. Simonsen og inspektør ved amtssygehuset Rousseau-Jensen. Stående i anden række fra venstre: købmand Chr. Winther, redaktør H. A. Müller, garver Chr. Rasmussen, tobaksspinder Vilhelm Bang, garver Hans Winther, papirfabrikant Jens Westberg, Sct. Clara Mølle, og købmand Tøyberg, »Børsen«.

Medlemmerne af kegleklubben 1957. Forrest til venstre købmand Henrik Müller, landsretssagfører Knud Westergaard, direktør Mogens Kemp, apoteker Helmuth Ingvorsen, købmand Aage Müller, tandlæge Knud Rømer, overlæge Jens Sejrsen, købmand Axel Müller (gæst), læge Kai Hestbech, tandlæge Axel Uldal, købmand Axel Matthissen, landsretssagfører Carl Skou. Den tomme stol er »fotografen«, boghandler Bent Flensborg.



større, da han i 64 som sergent i Aarøes frikorps førte sine folk mod fjenden.

Når de rette spillere var i ilden, slap drengene ned fra deres sæde og fulgte med falkeøjne kuglens løb. Der var jo gode chancer for en »otte om kongen« — måske ved lidt diskret fodassistance — og »fem øre til keglerejseren« — en formidabel kapital, som kunne hjemføre enten en dejlig kage ovre fra Schmidt — af dem til 75 i dag — eller et plaster chokolade velfyldt med rødmeende kræm.

Efter selskabets altid rigelige og tilpas fugtede aftensmad fortsattes der. Når den lyse sommeraften trods alt ikke mere tillod sikkert sigte, blev faklerne tændt, Jernskåle på slanke opstandere, der som spyd blev stukket i jorden, var topfyldt med affald fra starinlys-fabrikken, stumper af væger rigeligt indsæbet i brændbart stof. I timevis sydede og lyste de og kastede et fantastisk og flakkende skær over banen, tilpas til godt med »otte om kongen«.

Men den lune aften stillede også andre krav, som måtte efterkommes med forskellige vædske. Bajere, men mest vel nok tidens yndlingsdrik, cognak med sodavand fra sifon. Den skotske sprit var et dengang ukendt gode herhjemme.

Ud på aftenen voksede kæmpernes kræfter. Så udvalgte en tilpas sværvægter til at tage plads på det lille spinkle bord, som ellers assisterede regnskabsføreren. To bersærker gik ned i knæene på hver sin side og slog kæberne i bordkanterne. Så gjaldt det om at komme op i retstilling uden at vægten drattede af. Nedturen var den vanskeligste, det kunne koste et par bordben, mens den løftede måtte springe for livet.

Faklerne var brændt ned, flaskerne tomme, og kæmperne var begyndt at vakle. Tilbage stod hjemmarchen ad mørke havegange og op gennem havehuset med de brogede ruder — det kunne være vanskeligt nok. Gården ved bryghuset bød ikke alene på toppede brosten, men rummede sære fristelser. Øltøndernes pyramider indbød til bjergbestigning, og det gik ikke stille af. Der ramlede nogle stykker, men heltene selv slap altid uden brådne pander.

De her nedridsede små livsbilleder fra en bramfri og fjern fortid skyldes tidlige barndomsindtryk fra den gamle bryggergård på Algade. I dens have havde »Den private kegleklub«s bane en tid sit hjemsted med ret for bryggeren til nu og da at benytte den. Man bedes henføre ovenstående til private spilleselskaber hos bryggeren. I kegleklubben gik det rigtignok mere formfuldendt til! Da en del af haven blev solgt til Hotel Prinsen, fulgte keglebanen med ind bag et kedeligt plankeværk. Her har den ført en sikkert mere stilfærdig tilværelse, kun oplivet nogle gange hver sommer, når den skulle tjene keglebrødrene. I år er Prinse-haven blevet solgt til et byggekonsortium, og banens dage talte — i hvert fald på dette sted. Derfor denne lille minderune.

»Den private kegleklub« nærmer sig de hundrede år. En sang betitlet »Mindeblad om Afsløringen« — af banen — er dateret 17. maj 1874, men selskabets stiftelse er nok blevet forberedt året før. Der opbevares endnu et smukt håndskrevet dokument sålydende: »Circulaire fra R. Jensen og Carl Müller for Indbydelse for Actie-Forening til Anlæg af en extra god Keglebane med dertil hørende Bekvemmeligheder og med det Formaal ved d'Herrer Actionairer at danne et Consortium til gensidig Fornøielse ved at have sin private Keglebane og der- ved afhjælpe et længe dybt følt Savn«.

De to indbydere var inspektør ved Amtssygehuset Rousseau-Jensen og købmand Carl Müller. Aktierne var på 2 rigsdaler stykket og blev tilbudt et udvalg på 12 kendte borgere. Banen blev bygget i Carl Müllers have bag hans ejendom i Skomagergade nr. 16, men godt en halv snes år senere flyttet. Carl Müller blev den første formand og var det hele tiden, til sin død i 1916. Han efterfulgtes af sønnen, købmand Aage Müller fra 1917 til 1959, og dennes søn, købmand Henrik Müller, er nu formand. Hvert femte år holdes der jubilæum. Det er et privilegium for formanden, at dette fejres i hans hjem.

Der er system i tingene og en tilpas form over den gamle klub. Der må aldrig være mere end 12 medlemmer, og man supplerer pænt sig selv. Der

spilles 12 gange i løbet af sommeren. En gang om året er der gevinst-spil, hvor førstepræmie er et sølvbæger. Programmet for spilleaftenerne ligger fast. Man begynder kl. 17, spiser til aften kl. 18,30 og fortsætter med spillet fra kl. 20—21,30. Der vogtes nøje på traditionerne og sørges så vidt muligt for, at søn følger fader i medlemskabet. Ikke alene dynastiet Müller er repræsenteret med tre efter hverandre følgende generationer. Det gælder også Flensborgerne. Boghandler Erhardt Flensborg træffer man på det ældste medlemsbillede fra 1877, senere efterfulgt af sønnen Andreas Flensborg, mens dennes søn Bendt Flensborg nu repræsenterer familien. Og for at tage to generationer med, så har både købmand Emil Matthissen og sønnen købmand Axel Matthissen samt garver Hans Winther og sønnen ingeniør Aage Winther været medlemmer. I de 87 år, klubben har eksisteret, har en række kendte roskildeborgere været medlemmer.

Siden keglebanen kom ind under Prinsens domæne, spises aftensmaden på hotellet, og brødrene er på omgang værter, tidligere leveredes furagen fra

hjemmene efter tur og blev indtaget i Carl Müllers lindelysthus. Disse små intime sammenkomster, som nøje har fulgt historiens gang, fra længst forsvundne gyldne dages større frodighed til nutids mere beskedne former, må have fremkaldt sære frasn og vistnok også givet anledning til en morsom litterær karikatur. Den private kegleklub menes nemlig at have været model for Gustav Wieds berømte broderskab »De danske ædedolke«. At dette er en ganske uholdbar påstand, kan enhver overbevise sig om ved at slå op på det sted i »Livsens Ondskab«, hvor det om broderskabet berettes »at intet Medlem maatte være under halvtredsindstyve Aar og veje mindre end to Hundrede og tredive Pund.« Gustav Wieds forening gav sig udelukkende af med det, navnet antyder, og har vist kun een eneste gang spillet kegler, nemlig da toldkontrollør Knagsted — langt ud på en glad aften på Hotel Stadt Gammelkøbing — greb »den røde, kuglerunde Ejdammer med sine lodne Esauhænder og trillede den af al Kraft hen ad Gulvet og midt ind mellem alle de tomme Flasker«.



I kegleklubbens muntre og iderige scrapbog har vi lånt dette fornøjelige billede. Det er »taget« i anledning af klubbens 75 års fødselsdag den 17. maj 1949 og viser de daværende medlemmer. Stående fra venstre: landsretssagfører Carl Skou, købmand Axel Matthissen, formanden, købmand Aage Müller, boghandler Andreas Flensborg, læge Kai Hestbech. I mellemrækken: tandlæge Knud Rømer, boghandler Bent Flensborg, overlæge Jens Sejrsen, tandlæge Axel Uldal. Første række: landsretssagfører Kai Irgens, direktør Mogens Kemp og købmand Henrik Müller.

Kegleklubben fra 1874 eksisterer fortsat - ifølge Arthur Fang kunne 1960 være blevet et skæbneår, men det er bestemt ikke tilfældet.

I 2020 fortæller Tommy Hansen fra den lokalhistoriske forening "Syd for banen" at han fra en kilde, som desværre er gået i glemmebogen, har fået oplyst, at selve keglebanen eksisterer endnu.

Tommy Hansen forfulgte sporet til det gamle mejeri i Kamstrup - det mejeri, som i 1958 blev købt af apoteker Helmuth Ingvorsen, som her etablerede sin virksomhed Nunc, som indtil da havde fungeret i beskedne rammer i bygningerne bag Roskilde Domapotek på Algade 8.

Virksomheden er i dag ejet af Thermo Fischer Scientific, som fortsat arbejder med produktion af sterile engangsartikler i plast til bl.a. celledyrkning.

Historien skulle være, at apoteker Ingvorsen, som var medlem af kegleklubben, omkring 1960 flyttede den gamle keglebane fra Prindsens have til haven bag mejeriet i Kamstrup - bl.a. til fornøjelse for medarbejderne på den ganske store arbejdsplads. Tommy Hansen har i 2018 været på stedet og taget billeder af keglebanen. En keglebane af træ fra 1874 placeret udendørs har sikkert krævet en del vedligehold og renovering undervejs - så man kunne jo have sine tvivl om det virkelig var den originale keglebane.

Niels Nørregaard Gravesen fortæller i 2020 nogenlunde den samme historie, men med den tilføjelse, at keglebanen først blev flyttet til haven bag Ingvorsens Domapotek, for så siden at blive flyttet til Kamstrup, da Domapoteket blev afhændet i 1970'erne.

Endelig sætter Helmuth Ingvorsens søn Jens Holger Ingvorsen tingene på plads - Kegleklubben består fortsat, men det er altså en nyere model af keglebanen der nu ligger ved Nunch. Den blev først etableret i 1963 bag Domapotekets have, men blev i 1972, da haven skulle bruges til parkeringsplads bag Algade 2-4, flyttet til Kamstrup. Den originale keglebanes skæbne er ukendt - den er sikkert fulgt med, da Prindsens have blev ryddet til andre formål.

